

Firmaer blir presset

Datamafia truer norske bedrifter

Høyt profilerte selskaper blir forsøkt presset til å betale løsepenger for å slippe dataangrep over internett. Data-sikkerhetsekspertene melder at østeuropeisk mafia også går målrettet mot norske bedrifter.

– Vi vet at norske bedrifter har blitt truet til å betale

løsepenger for å unngå ødeleggende dataangrep over internett. Vi vet ikke om noen har betalt, og bedriftene vil for all del ikke snakke om dette, sier Vidar Furnes-Wilkens i Telenor Sikkerhetstjenester til Dagens Næringsliv.

Erik Mostue i datakrim-

avdelingen i Nye Kripos sier såkalte ddos-angrep er et velkjent pressmiddel i Norge, men kjenner ikke til saker der det har kommet krav om løsepenger.

– Det scenariet har jeg hørt om, men ingen slike saker er anmeldt til data-krimssenteret, sier han.

	max	19.08.2004	24.02.2005	Endringer fra 17.02.2005
Rente 3 mnd NIBOR pengemarkedsrente	2,02			1,99 % ↑ 0,11
Euro	8,40			8,23 kr ↓ 0,12
Dollar	6,91			6,24 kr ↓ 0,18
Olje Brent Spot, per fat	50,72			47,85 \$ ↑ 2,54
Oslo Oslo Benchmark Index	253,48			253,09 ↓ 0,15 %
Europa FTSE Eurotop 100	2371,86			2345,41 ↓ 1,12 %
USA S&P 500	2077,18			1190,80 ↓ 1,61 %

NØKKELTALL

Sentralbanksjef Svein Gjedrem

Gjedrem jager rentene

Sentralbanksjef Svein Gjedrems årstale i forrige uke ble tolket som et varsel om høyere renter, først og fremst fordi det går godt i norsk økonomi. Siden talen har obligasjonsrentene steget med 0,3 prosentpoeng, som er en betydelig bevegelse innenfor så kort tid. Også korte pengemarkedsrenter har steget.

RENTER OG VALUTA

Gjedrem ga en pedagogisk fremstilling av rentens virkning på realøkonomien: «Renten er et virkemiddel med kraft i. Virkningene av fallet i renten kommer gjennom vekst i privat forbruk, høyere boligpriser, større boligbygging, flere investeringer i ulike deler av næringslivet, nyetableringer, bedret lønnsomhet i bedriftene, økt sysselsetting og lønnsvekst, økte prismarginer og høyere importert prisstigning.»

Sannsynligvis var følgende passasje fra talen viktigst for rentehoppene: «To år etter at vi begynte å senke renten, kan det se ut til at prisstigningen er på vei opp, om enn sakte. Inflasjonen er lav, men indeksene er også preget av midlertidige og tilfeldige forstyrrelser. Det vil fortsatt ta tid før vi har sett virkningen av den lave renten fullt ut. Det kan se ut til at veksten i norsk økonomi er blitt mer selvdreven. Utnyttelsen av produksjonskapasiteten ligger nær det normale, og den øker. Renten kan etter hvert og da gradvis bringes opp mot et mer normalt nivå.»

Underforstått, utsiktene for norsk økonomi er nå så lovende at dagens lave inflasjon får mindre betydning for rentesettingen. Dessuten er Statistisk sentralbyrås målinger av prisveksten mer omtrentlige enn de gjerne blir oppfattet. Når veksten er selvdreven, utnyttelsen av produksjonskapasiteten er på vei opp og prisen på norskproduserte varer og tjenester stiger, er det bare et spørsmål om tid før det generelle prisnivået tar seg opp.

Nye og fremskjøvn forventninger til når første renteøkning kommer, fikk kronen til å styrke seg markant. Den isolerte effekten av høyere rente på valutakursen, skyldes at høyere norske renter gjør det relativt mer attraktivt å gjøre pengeplasseringer i norske finansinstitusjoner. Valutakursen virker imidlertid tilbake på rentene, og da med motsatt fortegn: Kronestyrkingen bidrar til å bremse oppgangen i pengemarkedsrentene. Årsaken er at sterkere krone gjør importen billigere og norsk eksport mindre konkurransedyktig. Dermed svekkes inflasjonsutsiktene – og renteoppgangen bremses.

Einar Ravndal

einara@oslo.frisurf.no

... og viktige som rollemodeller

Gründere og bedriftsledere med innvandrerbakgrunn er verdifulle rollemodeller i samfunnet.

De bidrar til å holde infrastrukturen oppe i en del utsatte byområder, og de skaper ofte nye markeder gjennom sine kontakter med sine opprinnelige landsmenn.

– Forretningsfolk med innvandrerbakgrunn gir i tillegg viktige bidrag til å revitalisere næringslivet i de landene de flytter til.

Det sier Rafael Bermejo, som er svensk og har spansk familiebakgrunn. Han har gjort karriere av å formidle kontakt mellom innvandrere og det etablerte svenske samfunnet. Til daglig er han direktør for Transvoice i Stockholm, et selskap som tilbyr tolketjenester og annen praktisk hjelp til personer som har problemer med å kommunisere med offentlige eller private virksomheter. Dessuten er han grunnlegger og styreleder i Den Internasjonale Foretakerforeningen (IFS), som bistår innvandrere i Sverige med å starte egne bedrifter.

Rafael Bermejo

Egne behov

– Mange innvandrere har grunnlagt sin forretningsvirksomhet på behovene til sine egne, behov som svenske næringsdrivende ikke har klart å se. Et eksempel er en venn av meg i Stockholm, som er blitt stor på å drive som halal-slakter. Et annet eksempel er folk som har satt opp

egne telefoniløsninger skreddersydd for innvandrere som vil ringe til familien i sine opprinnelige hjemland. Andre kan benytte seg av sine nettverk hjemmefra, og det kan bli billetten til en eksport- eller importvirksomhet. Nylig ble det utnevnt en sivil regjering i Irak, og to av ministrene har tidligere bodd i Sverige. Dette kan på sikt få betydning for svenske forretningsdrivende som har kontakter i det nye Irak, fremhever Bermejo.

Næringsdrivende med innvandrerbakgrunn er også viktige for å opprettholde en infrastruktur i områder hvor det ikke finnes så mange andre tilbud, understreker han.

– Da snakker vi om bydeler hvor det bor mange innvandrere, og hvor den opprinnelige befolkningen ikke er så sterkt representert. Da er det gjerne innvandrerne som holder i gang det butikk- og servicetilbudet som strøket trenger for at det skal fungere, og være attraktivt å bo i.

Rollemodell

En svært viktig rolle er dessuten innvandrergründerens funksjon som rollemodell for ungdom med samme etniske bakgrunn.

– Vi ser hvordan både negative og positive forbilder har stor betydning for ungdom. Hvis foreldrene klarer seg dårlig i sitt nye hjemland og blir gående på trygd, smitter ledigheten lett over på barna. Og motsatt, hvis foreldrene kommer seg i jobb, eller grunnlegger en egen bedrift, så er også dette noe som påvirker neste generasjon, påpeker Rafael Bermejo.

Mange ivrige innvandrere i Drammen

Innvandrerne i Drammen er ikke bare mange, de er også ivrigere til å etablere egne bedrifter enn hva innvandrere andre steder i Norge er.

Observasjonen bygger på Statistisk sentralbyrås tall over «rolleinnhavere» i personeide selskaper i Norge, den vanligste organisasjonsformen blant nyetablerere. Enkeltpersonforetakene utgjorde 27 000 av de 39 000 foretakene som ble stiftet i Norge i 2003.

På landsbasis har innvandrere fra ikke-vestlige land 4,5 prosent av «rolle» i disse selskapene. Gruppen utgjør 5,5 prosent av befolkningen, og er således betydelig underrepresentert. Til gjengjeld er innvandrere fra vestlige land overrepresentert. De utgjør 2,1 prosent av

befolkningen og legger beslag på 3,5 prosent av rollene. I denne gruppen finner vi blant andre mange innflyttere fra Danmark og Sverige, menesker som kommer til Norge uten å møte vesentlige kulturelle barrierer og uten behov for å lære et nytt språk.

Den store ikke-vestlige innvandrerbefolkningen i Oslo er enda mindre aktiv i næringslivet enn hva den tilsvarende gruppen er på landsbasis. De utgjør 17,6 prosent av hovedstadens befolkning, men innehar bare 12,2 prosent av de omtalte rollene i lokale personeide bedrifter. I Drammen derimot, er de ikke-vestlige innvandrerne mye mer aktive. Her har 13,5 prosent av befolkningen 11,8 prosent av rollene, en betydelig høyere relativ

andel. En forklaring kan være at Drammen kommune «stjeler» etableringsvillige innvandrere fra kommunene rundt, men også hvis vi ser drammensregionen som helhet er næringsaktiviteten i denne gruppen betydelig høyere enn i Oslo kommune.

Det er imidlertid stor forskjell på næringslivsaktiviteten blant ulike nasjonaliteter i den nokså uensartede gruppen som vi her kaller «ikke-vestlige innvandrere». Gründerviljen er nesten dobbelt så stor blant asiater i Norge, som den er blant afrikanere og latinamerikanere. De største gruppene av ikke-vestlige næringsdrivende i Norge kommer fra Pakistan, Iran, Tyrkia og Vietnam.

FOTO: ØYVIND RISVIK

egne bedrifter enn innvandrere andre steder 2004, driver nærbutikk i byen.

– Det skal åpnes en kunnskaps- park i Drammen i 2006, og det er naturlig å jobbe for å trekke til seg flest mulig innvandrere til de faglige posisjonene i et slikt miljø. Likeledes må innvandrergründere med spisskompetanse ha sin naturlige plass når vi arbeider for å få til en næringsutvikling knyttet opp mot kunnskapsparken, sier Dan-kert Freilem.